

III.

Návrh na vyslovení souhlasu s přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky v roce 2016

V souvislosti s členstvím České republiky v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO) se každoročně uskuteční velký počet přeletů a průjezdů ozbrojených sil členských států NATO, států zúčastněných v programu European Defence Agency, států zúčastněných v programu Partnerství pro mír (PfP) a rovněž některých dalších států, s nimiž Česká republika udržuje partnerské vztahy, přes území České republiky. Tyto přelety a průjezdy jsou uskutečňovány nejen v rámci výcvikových aktivit, ale též v souvislosti s různými vojenskými operacemi. Úkolem České republiky je maximálně usnadnit realizaci požadavků na takové přelety a průjezdy a dostát tak svým závazkům vyplývajícím z členství v NATO.

Podle článku 43 odst. 5 písm. a) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. (dále jen „Ústava“), rozhoduje o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky vláda, která je podle článku 43 odst. 6 Ústavy povinna o takových rozhodnutích neprodleně informovat obě komory Parlamentu České republiky. S ohledem na četnost a krátké lhůty předkládání požadavků na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky je technicky prakticky nemožné, aby vláda rozhodovala o každém jednotlivém přeletu či průjezdu samostatně.

V případě přeletů a průjezdů uskutečňovaných v souvislosti s probíhající vojenskou operací je navíc ze zahraničně-politického hlediska nevhodné rozhodovat o přeletu či průjezdu těsně před jeho realizací. Potenciální možnost neschválení přeletu či průjezdu může u spojenců důvodně vyvolávat nejistotu a snižovat tak důvěryhodnost České republiky jako spolehlivého partnera.

V předchozích letech se v praxi osvědčilo vydávat povolení k přeletům a průjezdům ozbrojených sil jiných států určeným orgánem Ministerstva obrany na základě usnesení vlády, kterým vláda vyslovila souhlas s přelety a průjezdy ozbrojených sil členských států NATO, států zúčastněných v programu PfP, s přelety ozbrojených sil dalších států, uvedených v předmětném

usnesení vlády a s přelety letadel pod přímým velením NATO (např. o letouny systému včasné výstrahy a řízení AWACS) přes území České republiky pro období kalendářního roku, tj. od 1. ledna do 31. prosince.

Takto formulovaný souhlas vlády umožnil realizovat požadavky na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států uvedených v příslušném usnesení vlády bez zbytečných průtahů. Zároveň umožnil ozbrojeným silám České republiky žádat na principu reciprocity o povolení přeletů přes území států, uvedených ve zmíněném usnesení vlády. Na základě provedené „Analýzy stávající právní úpravy dosavadní praxe vyslovování souhlasu s přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky“ vláda vzala tento postup na vědomí svým usnesením č. 580 z 22. července 2015. V roce 2015 se přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky uskutečňují na základě usnesení vlády ze dne 15. prosince 2014 č. 1049.

Zabezpečováním přeletů ozbrojených sil jiných států je na základě „Dohody o povolování letů státních letadel“, uzavřené mezi ministerstvy obrany, vnitra, zahraničních věcí, financí a dopravy, pověřeno Ministerstvo obrany prostřednictvím Odboru vojenské dopravy. Tato Dohoda byla uzavřena na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 13. července 2004 č. 130. Na základě rozdělení kompetencí mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem obrany zabezpečuje Odbor vojenské dopravy rovněž průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky.

Požadavky na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky postupují žadatelé Odboru vojenské dopravy (a to přímo nebo prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí), který tyto přelety a průjezdy povoluje na základě navrhovaného usnesení vlády a v součinnosti s ostatními orgány státní správy a samosprávy přijímá odpovídající opatření, případně takové požadavky postupuje k zabezpečení jiným orgánům (např. požadavky na přelety jsou zabezpečovány orgány letového provozu, průjezdy např. se správcem dopravní infrastruktury, tj. ŘSD a SŽDC a dále s útvary Police ČR, Celní správy ČR apod). Tak je zabezpečena odezva na žádosti o přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států v obvyklých lhůtách bez nutnosti projednávání každé konkrétní žádosti vládou.

Řešení praktikované vládou od roku 2001 se osvědčilo a navrhuje se proto, aby vláda vyslovila souhlas s přelety dopravních letadel (nákladních, osobních a vrtulníků bez zbraňových a průzkumných systémů) a průjezdy ozbrojených sil států Evropské Unie, které svým podpisem

ratifikovaly smlouvu European Defence Agency „Technical Arrangement concerning Diplomatic Clearances for participants' Military Transport Aircraft in their respective National Airspace or Territory“ (tj. Belgického království, Bulharské republiky, Italské republiky, Kyprské republiky, Litevské republiky, Lotyšské republiky, Spolkové republiky Německo, Nizozemského království, Norského království, Rumunska, Řecké republiky, Slovenské republiky a Švédského království). V roce 2016 po ratifikaci smlouvy vstupuje do tohoto programu taktéž Rakouská republika.

Na základě reciprocit a u některých zájmových států (z důvodu účasti armády ČR v zahraničních operacích) se rovněž navrhuje, aby vláda vyslovila souhlas:

- s přelety a průjezdy ozbrojených sil členských států NATO (tj. Albánské republiky, Belgického království, Bulharské republiky, Dánského království, Estonské republiky, Francouzské republiky, Chorvatské republiky, Islandské republiky, Italské republiky, Kanady, Litevské republiky, Lotyšské republiky, Lucemburského velkovévodství, Maďarské republiky, Spolkové republiky Německo, Nizozemského království, Norského království, Polské republiky, Portugalské republiky, Rumunska, Řecké republiky, Slovenské republiky, Republiky Slovinsko, Spojených států amerických, Španělského království, Turecké republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska) a s přelety letadel Organizace Severoatlantické smlouvy (pod přímým velením NATO),
- s přelety a průjezdy ozbrojených sil států zúčastněných v programu PfP (tj. Arménské republiky, Ázerbájdžánské republiky, Běloruské republiky, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Finské republiky, Gruzie, Irska, Kazašské republiky, Kyrgyzské republiky, Makedonie/FYROM, Maltské republiky, Moldavské republiky, Rakouské republiky, Ruské federace, Srbska, Švédského království, Švýcarské konfederace, Tádžické republiky, Turkmenistán, Ukrajiny a Uzbecké republiky),
- jen s přelety ozbrojených sil (průjezd se nepředpokládá vzhledem ke geografické poloze níže uvedených států) Alžírské demokratické a lidové republiky, Angolské republiky, Bahrajnského království, Čadské republiky, Egyptské arabské republiky, Jordánského hášimovského království, Kamerunské republiky, Státu Katar, Státu Kuvajt, Libanonské republiky, Marockého království, Mauritánské islámské republiky, Nigerské republiky,

Nigerijské federativní republiky, Pakistánské islámské republiky, Sultanátu Ománu, Království Saúdské Arábie, Senegalské republiky, Státu Spojených arabských emirátů, Tuniské republiky, Tožské republiky přes území České republiky v době od 1. ledna do 31. prosince 2016.

U všech zemí ve výše uvedených odstavcích, vláda rovněž vyjadřuje souhlas s lety letadel ozbrojených sil přepravujících ústavní činitele na palubě.

Dále se navrhuje, aby vláda vyslovila též souhlas s uskutečněním pouze přeletů letadel ozbrojených sil ostatních států (tedy států mimo NATO a PfP i mimo uvedený výčet) za předpokladu dodržení následujících zásad:

1. Ministerstvo zahraničních věcí nevysloví proti uskutečnění daného letu námitky,
2. Odbor vojenské dopravy bude mít možnost vydat pro požadovaný let pouze jednorázové přeletové, případně přistávací povolení, s platností omezenou na 72 hodin a postoupí údaje potřebné k zabezpečení letu příslušným orgánům letového provozu,
3. v informaci o přeletech a průjezdech ozbrojených sil jiných států uskutečněných přes území České republiky v příslušném období, zpracované na základě bodu II/2 usnesení vlády, které je součástí tohoto materiálu, budou výslovně uvedeny lety, pro které bylo vydáno jednorázové povolení.

Tento podmíněný souhlas umožní realizaci přeletů ozbrojených sil dalších států, neuvedených jmenovitě ve výčtu výše, jednodušším způsobem bez nutnosti schvalování každého konkrétního letu vládou. Poprvé byl obsažen v materiálu schváleném usnesením vlády ze dne 19. prosince 2007 č. 1437 a na jeho základě byl vydán omezený počet přeletových povolení. Tento postup se tedy osvědčil a v zájmu zjednodušení administrativních postupů se počítá s jeho uplatňováním i nadále.

Na základě ustanovení článku 43 odst. 6 Ústavy budou informovány obě komory Parlamentu České republiky o přeletech a průjezdech ozbrojených sil jiných států přes území České republiky, uskutečněných podle navrhovaného usnesení vlády, a to dvakrát ročně. Odůvodnění těchto pololetních informací bude uloženo ministru obrany.